

ATATÜRK ORMAN ÇİFTLİĞİ'NİN HUKUKİ STATÜSÜ

Ar. Gör. Tülin TOROS (*)

GİRİŞ

5 Mayıs 1925 yılında, Büyük Zafer ve Cumhuriyetin ilanından hemen sonra, Ankara'da bugünkü Atatürk Orman Çiftliği alanında, Yassıdere mevkiinde 2 çadıyla kuruluş çalışmalarında, Türk Çiftçisine örnek teşkil etmek amacıyla Gazi Çiftliklerinin temeli atılmıştır (1).

Ankara'da Gazi Orman Çiftliği Balgat Çakırlar Ahimesut Macun-Güvercinlik-Tahar ve Yamurbaba çiftliklerinden meydana geliyordu (2). Atatürk'ün millete emanet ettiğinde 102 bin dönüm alanı kapsayan Gazi Orman Çiftliği, Anadolu'nun diğer yörelerindeki çiftliklerle 150.395 dönümdü (3).

Atatürk'ün özelliğinin olduğu gibi korunması" koşuluyla Türk ulusuna bağışladığı (4) AOÇ bugün "dağınık" bir görünüm göstermektedir. Bahçelievler'de Çiftlik Caddesine doğru ilerlerken AOÇ sınırları içinde önce Gazi Üniversitesi inşaatı daha sonra Mehmet Akif Ersoy Yurdu göze çarpıyor. Yurdun yanından Bal-

(*) A.Ü. Hukuk Fakültesi İdare Hukuku Araştırma Görevlisi.

- (1) Ateş Sami, "Başçiftçi Atatürk ve Gazi Çiftlikleri", Selçuk Üniversitesi Atatürk İlkeleri ve İnkılap Tarihi Araştırma Merkezince hazırlanan Atatürk ve Zamanı Seminerinde, verdiği tebliğ -Ayrı basımı- 3-4 Nisan 1989, Konya, s. 2.
- (2) Tekeli, İlhan; "1985'ten 2015'e Ankara" EGO Genel Müdürlüğü yayını, Ankara 1988, s. 91.
- (3) Ankara'da Atatürk Orman Çiftliği, Kuruluşunun 10. yıldönümü yayını, 1925-1935, Baskı tarihi 1935, A.O.Ç. Yayını, s. 7.
- (4) Bkz. Ayr. bil. için Atatürk'ün bağış mektubu (5 Kasım 1937): Ateş Sami, agm., s. 8.

gat'a doğru konutlar başlıyor. Yurdun çevresinde ise çoğunluğu 2 katlı villa tipi evler bulunuyor, bu evler Balgat'a doğru yayılmış durumda, villa tipi evlerin önünden, başlayan çam ağaçları, Devlet Mezarlığına kadar uzanıyor. Devlet Mezarlığının karşısında ise basında da yasadışı (kaçak yapı) inşaat olarak yer alan (5) ve halen iskelet halinde mühürlü bulunan Tahsin Kaya'nın Marmara Otelinin yanında başlattığı otel inşaatı yer alıyor.

AOÇ'nin genel karakterini yansıtan hemen hemen tek yer olan hayvanat bahçesi ve çevresini geçip O.D.T.Ü. yoluna geldiğimizde ise Ceylan İnşaat firmasının inşaatlarını görüyoruz. Yine yol kenarında Varan ve Ulusoy otobüs işletmelerinin yolcu indirme bindirme ve bakım birimleri var.

Çiftliğin batısına baktığımızda ise, Orman Genel Müdürlüğü lojman ve tesislerini Emekli Sandığı Kooperatifleri izliyor. Yine Çimento Fabrikası da bu bölgede bulunuyor. Bugünkü Demetevler ve Emek semtinin önemli bir bölümü de 1950 öncesinde Çiftlik alanı içindeydi (6). Çiftliğin kuzeybatısında ise Terminal inşaatı, Aktim Kooperatif dükkânlarının inşaatı, Tarım Bakanlığı tesisleri yer alıyor. Bugün gecekonduların bulunduğu Söğütözü semti de bir zamanlar çiftlik alanıydı.

Atatürk'ün "özelliğinin olduğu gibi korunması koşuluyla" millete emanet ettiğinde 102 bin dönüm alanı kapsayan Gazi Orman Çiftliği arazisi bugün yaklaşık olarak üçte ikiye yakın kısmını (7) kaybetmiş durumdadır. Bu hazin tablo bizi AOÇ ile ilgili bir araştırma yapmaya sevketmiştir.

Atatürk Orman Çiftliği konulu çalışmamıza başlarken kaynak bulma konusunda sıkıntı çekeceğimizi tahmin etmekle birlikte bu derece zorlukla karşılaşacağımızı bilmiyorduk.

(5) Bkz. Ayr. bil. için; Gürson, Güneş; "Yağma Atatürk'ün Çiftliği", Cumhuriyet, Sayı 23906, Mart 1991, Pazartesi, s. 3.

(6) Sn. Sabiha Gökçen'le, Atatürk Orman Çiftliği'nin Kuruluşu'nun 66. yılı dolayısı ile "Kemalits Atılım Derneği"nce 5.5.1991 saat 10.00'da düzenlenen toplantıda görüştüm. Bu bilgileri kendisinden aldım.

(7) Ankara Mimarlar Odası Genel Sekreter Yardımcısı Sn. Y. Mimar Kenan Güvenç'le 24.8.1991 tarihinde yapılan görüşmede Güvenç'ten Çiftliğin bugünkü arazi varlığının miktarının tespitinin mümkün olmadığını öğrendim (Kenan Güvenç, A.O.Ç. ile ilgili incelemeler yapıyor).

Yaptığımız araştırmalar sonucunda: 1953 yılına kadar yayınların yapıldığını bu döneme ait belgeleri kâr-zarar ve diğeri gelişmelere ilişkin belgelerin bulunduğunu tespit ettik. 1953 yılından sonraki döneme ilişkin kısımda ise belge bulma konusunda epey zorlandık.

I. GENEL OLARAK

Kurtuluş Savaşının sonunda yurdumuzu haksız saldırı ve düşman istilasından kurtardıktan ve milletimizin bağımsızlığını temin ettikten sonra; Ulu Önder ülke ve millet için başladığı bin bir yenilik ve ilerleme işleri arasında, Türk milletinin asıl bünyesini oluşturan köylü ve çiftçilerimizi çağın gerektirdiği yeniliklere kavuşturmayı amaçlıyordu. Bunun için, bizzat onların arasına karışarak, görmek, duymak ve sonuç olarak dertlerine çare bulmak; ziraat alanında örnek olmak için sözden çok iş yapmayı ve göstermeyi tercih ediyordu. Bu da 1925 yılının hemen başlangıcında idi (8).

Atatürk çocukluk yıllarından beri, toprak sevgisi ve çiftlik arzusu içinde yetişmişti. Cumhuriyetin ilanından sonra; kılıçla kurtarılan hür bir vatan parçası üzerinde sapanla yeni bir zafere kazanılması gerektiğine inanıyordu (9).

Milli mücadele ve demokrasi tarihimizde anlamlı yerini alan Ankara, bir Anadolu şehridir. Yeni Türk Cumhuriyeti'nin kuruluş yıllarında Ankara yoksul bir ova ve yayla manzarasını andırıyordu. Mustafa Kemal Paşa Selanik'ten beri kurmayı düşündüğü örnek çiftlikevleri evvelâ Ankara'da başlatmaya karar vermişti (10). Böylece bu çiftlikler yoluyla, örnek yeşillikler, ağaçlandırma ve tarım işletmeleri meydana getirilecekti. Çiftlikler sadece Ankara'ya değil, bütün Anadolu'ya yayılarak, Türk insanına, örnek ve önder hizmetleri sunacaktı (11).

(8) Atatürk Orman Çiftliği, Ankara, 1938, AOÇ Yayını, s. 17.

(9) Ateş Sami, "Atatürk'ten günümüze Türk Ormanlığı ve Orman Çalışmaları" Sempozyumu'na Sunduğu tebliğ, Kemalist Atılım, Ocak 1989, s. 10.

(10) Ateş, Sami; "Başçiftçi Atatürk", s. 7.

(11) Gazi Orman Çiftliği, 5 Mayıs 1925 - 5 Mayıs 1930, Ankara, Hakimiyeti Milliye Matbaası, s. 13.

Eski Ankara, Ankara kalesi çevresinde, Ulus ve Hamamönüne doğru uzanırdı. Yeni şehirleşmeye başlamış Çankaya ve çevresi, bağ evleri, çevre köyleri ile Osmanlı'nın bir İç Anadolu şehri havasındaydı (12). Ankara çevresinde ise terkedilmiş, unutulmuş, işletilmez halde geniş araziler vardı. Bugünkü Atatürk Orman Çiftliği içinden geçen Çubuk çayı, Macun çayı, İncesu, Bentderesi ve Kutludüğün deresi taşkınlar meydana getirince, bataklık ve sazlıklar oluşmuş, arazi daha verimsiz hale gelmişti. Sıtma hastalığı da yaygın olduğundan çevre köylüler bu arazilere yaklaşmıyordu. Ziraat yapılamaz bir haldeydi (13). Atatürk, Ankara'nın kenarındaki bu çorak ve bataklık araziye ıslah etmeye karar vermişti. Örnek Çiftlik burada kurulacaktı.

A- Kuruluşun Tarihçesi ve Gelişimi

Büyük Önder Atatürk'ün en anlamlı hatıralarından birisi olan Atatürk Çiftlikleri ve özellikle bunlar arasında en büyük ve geniş yer alan Atatürk Orman Çiftliğidir (14).

Tarım Sektörünün bütün alt dilimlerinin bir bütünlük içinde yer aldığı Atatürk Orman Çiftliği, adeta bir uygulamalı Tarım Enstitüsü niteliğindedir (15). Dinlenme yerleri, mesireleri ile hayvanat bahçesi ve ormanlık alanlarıyla, çiçekçilik ve çeşitli tarım ürünleriyle Ankara'nın ihtiyaçlarına cevap vermeye devam eden Orman çiftliği, Türk köyüne ve Ankara'nın çevre köyelerine örnek tarım işletmesi hizmetlerini de sunmuştur.

Tarımsal endüstrinin temellerinin atıldığı alanlarda, Atatürk Çiftlikleri olmuştur. Tohumculuk, sulu tarım ve ağaçlandırmanın en güzel örnekleri de Atatürk Orman Çiftliğinde verilmiştir (16).

Atatürk Orman Çiftliğinin kuruluş tarihi olan 5 Mayıs 1925'ten günümüze gelişimi incelenirken genellikle 3 bölüme ay-

(12) Keleş, Ruşen; Eski Ankara'da Bir Şehir Tipolojisi, Ankara 1971, s. 5-6.

(13) Atatürk Orman Çiftliği; Ankara 1935, AOÇ: yayını, s. 57.

(14) Ateş Sami; "Başçiftçi Atatürk, s. 8.

(15) Bkz. Kemalist Atılım: "Atatürk Orman Çiftliği", Kasım 1988, s. 29.

(16) Atatürk Orman Çiftliği; Ankara 1953, AOÇ: yayını, s. 11.

rıldığı görülmektedir (17). Biz de çalışmamızda bu üçlü ayrımı takip ettik.

Birinci kısımda kuruluş gelişme ve Atatürk'ün Gazi Orman Çiftliğini Devlete ve millete bağışladığı döneme kadar geçen zaman içindeki gelişmeleri ele aldık.

İkinci kısım ise; Gazi Orman Çiftliğinin Devlete intikali ve Devlet Ziraat İşletmeleri Kanununun yürürlüğe girmesi ile (1938-1950) Gazi Orman Çiftliklerinin gelişmesinin yavaşladığı ve İkinci Dünya Savaşı faktörünün devreye girdiği dönemi içeriyor. Bu dönem, Atatürk'ün vasiyeti olarak Devlete intikal eden Gazi Çiftliğindeki bazı tesislerin diğer kamu kurum ve kuruluşlarına devredildiği, satıldığı bir dönemdir.

Üçüncü kısım, 1950'den günümüze kadar olan gelişmeleri dile getirmektedir.

1- 1925-1937 Yılları Arasındaki Gazi'nin Sahip Olduğu ve Yaşadığı Dönemdeki Çiftlikler

Atatürk her örnek hizmetin Cumhuriyetin milli ve ebedi Başkenti ilan ettiği Ankara'dan Anadolu'ya yayılmasını istiyordu. Diyordu ki, "Ankara merkezi hükümettir ve ebediyen merkezi hükümet kalacaktır" (18).

Atatürk imar edilmiş bir Ankara hazırlıklarına başlarken öncelikle ihya edilmiş bir toprak ve insanla bütünleşmiş bir vatan bütünlüğünü esas almıştır. Bunun için; öncelikle köylü ve köy kalkınmalı insan önce topraktan birşeyler almalı, toprak verimi artmalıydı. Bunun için yeni ve örnek teknikler uygulanmalı, geliştirilen ve yapılanlarla beraber çevre köylüye ve bütün Anadolu insanına örnek olmalıydı.

Gazi bizzat satın alıp kuracağı çiftliklerin en verimsiz topraklar olmasına dikkat ediyor ve zoru olmazı olur kılmanın örneklerini de vererek, köylüyü ve tarımla uğraşanları cesaretlendirmek ve Ankara çevresinde yeşil Türkiye İdealinin gerçekleştirilmesini istiyordu (19).

(17) Bkz. Ateş, Sami: "Başçıftçi Atatürk", s. 7.

(18) Gazi Orman Çiftliği, s. 9.

(19) Kemalist Atılım; "Atatürk Orman Çiftliği", Temmuz 1990, Sayı: 83, s. 5.

Atatürk 1925 yılında ülkenin tanınmış ziraatçilerinden bir grubu görevlendirerek; Ankara'nın yanbaşında büyük bir çiftlik kurmak için yer aramalarını istemişti. Bu heyet Ankara etrafında çiftlik olabilecek bir yer ararken, en az bugünkü çiftlik yeri üzerinde durmuştu (20).

Osmanlı Devletinde yararlı hizmetler veren paşalara, komutanlara, savaşlardaki başarı ve kahramanlıklarından dolayı; Anadolu Bozkırlarındaki devlete ait boş araziler hizmetlerine karşılık olarak hediye edilirdi. Ankara'da böyle bir alan Abidin Paşa'nın vefatından sonra eşi Faika Hanım'a kalmıştı. 20 bin dönümlük bu arazi Gazi tarafından Faika hanımdan satın alındı (21). Bu arazi Ankara İstasyonundan başlıyor ve Eskişehir'e doğru Çimento Fabrikasına kadar bir alanı kapsıyordu. Fakat 20 bin dönüm arazi düşünülen örnek çiftlik için yeterli değildi. Ankara çevresinde işletilmeyen, terkedilmiş geniş araziler vardı. Büyük Önder bu arazilerden: Balgat, Çakırlar, Ahimesut, Macun, Güvercinlik, Tahar Yağmur Baba gibi Çiftliklerle tarlaları satın aldı. Böylelikle Ankara'daki toplam arazi alanı 102 bin dönüme Anadolu'nun diğer kesimlerindeki çiftliklerle 150.395 dönüme ulaştı (22).

Ankara'daki Gazi Orman Çiftliği arazisi önünden geçen; Çubuk çayı, Macun çayı, İncesu, Bentderesi ve Kutludüğün deresinin taşkınlar meydana getirmesi sonucu bataklık ve sazlık bir arazi halini almıştı. Bu bölge sıtma kaynağı halindeydi. tarım yapılamaz durumdaydı (23). Evet, Orman Çiftliği buraya kurulacaktı. Böylelikle hem Ankara'nın kıyısında bataklık ve çorak bir yer ıslah edilecek, hem de şartların hiç uygun olmadığı bir alanda dahi tarım yapılabileceğini ispat ederek, Türk Köylüsüne örnek teşkil edecekti.

5 Mayıs 1925 günü Atatürk çalışmalarına, kurulan 2 basit çadırla başladı. Hemen toprağın ıslah ve verime geçmesi için hare-

(20) Atatürk Orman Çiftliği, Ankara 1953, s. 14.: Ayrıca; Atatürk Orman Çiftliklerinin Doğuşu ve teşekkülü, Ankara 1955, s. 20.

(21) Ateş, Sami; "Başçiftçi Atatürk", s. 5.

(22) Tekeli, İlhan, agm., s. 91.

(23) Ateş, Sami; "Atatürk'ten Günümüze Orman Çalışmaları", s. 5. Ayrıca Bkz. Ateş Sami; "Başçiftçi Atatürk", s. 4-5.

ketlilik başlar. 2 adet traktörle işe başlanır. Atatürk traktörler üzerinde işi bizzat takip ediyor ve Çiftliğin gelişmesi için talimatlar veriyor ve tarlalarda bağ ve bahçelerde geziyordu.

Çiftliklerin kurulduğu yılın hemen sonrası toprak tahlilleri yapılmış olumsuz sonuçlar alınmıştı. Zararlı olarak bilinen sodyum sülfat, sodyum karbonat, sodyum klorür görülmekte idi. Bu maddeler toprağın üst katlarında yoğunlaşmış, toprağı renksiz ve verimsiz halde bırakmıştı. Kıraç ve kil bol miktarda idi (24). 1926 ve 1927 yıllarında yerli ve yabancı uzmanlar tarafından yapılan iki toprak tahlil raporunun olumsuz olması Gazi'yi çalışmalarından alıkoymamıştı.

Kısa zamanda toprak hızla ıslah edilerek, çöl ve bataklık bir arazi ağaçlarla ve meyve bahçeleriyle yemyeşil bir hal almıştır. Ankara Orman Çiftliği, burada ağaç ve hatta orman yetişebileceğini, çiftlik işletilebileceğini isbat etmiş, modern ziraat usullerinin yayılmasına katkıda bulunmuştur (25).

Gazi Orman Çiftliğinde 10 yıl gibi kısa bir sürede aşağıdaki gelişmeler olmuştur (26).

8-12 bin dönümlük alanda makine ve hayvanlarla en geniş ve ilmi şekilde hububat, bakliyat ve yöre iklimine uygun ziraat yapılmış, denemeler ve seçmeler suretiyle elde edilen hububat yalnız ülkenin değil dünyanın en yüksek kalitesine ait neveleri olmuştur. Kanada ve Avustralya'dan tohumluk için istenmiştir. Kışık arpa, yulaf, buğday üretiminde önemli pay almıştır.

Bundan başka dört milyona yakın meyvesiz ağaç dikilmiş, çiftliğin muhtelif yerlerinde beş yüz dönüm fidanlık oluşturulmuştur.

Ayrıca beşyüz dönüme yakın bir alanda her çeşit elma, armut, şeftali, kayısı, vişne, kiraz, ayva ve erik olmak üzere meyveli ağaçlar dikilmiş ve bunlardan ürün alınmıştır.

(24) Atatürk Orman Çiftliği; Ankara 1983, s. 21.

(25) Gürson, Güneş; "Bozkırdaki Mucize", Cumhuriyet, Sayı 23906, 11 Mart 1991, s. 3.

(26) Ankara'da Atatürk Orman Çiftliği, 10. yıl yayını, s. 37-45; Ayrıca bkz. Atatürk Orman Çiftliklerinin Doğuşu ve Teşekkülü, s. 21-23.

Bir bağcılık şubesi oluşturularak, bunlardan meyve alınmıştır. Bağlardan elde edilen üzümleri değerlendirmek için şarap imalatına başlanmış ve bunun için her türlü tesisat yapılmıştır.

Hayvancılıkta ihmal edilmemiş at, inek, koyun, tavuk çiftliklerinde saf ve melez hayvanlar yetiştirilerek köylüye damızlık verilmiş, arı üzerinde de çok çabı olarak arıcılık şubesi meydana getirilmiştir.

Çiftliğin çeşitli hayvanlardan elde ettiği sütleri değerlendirmek üzere süt fabrikası kurulmuş burada sütlerin pastörizasyonundan başka, peynir, yoğurt ve tereyağı, ayran üretimi yapılmaya başlanmıştır.

Çiftliğin kurulmasıyla oluşturulan ziraat aletleri atelyesi fabrika halini alıp çiftçilerimize gerekli olan her çeşit pulluk üretimine başlamıştır.

Çiftlik satış mağazaları oluşturularak bu işletmede, çiftlik maddelerinin nasıl değerlendirilerek satılabileceği gösterilmiştir.

Orman Çiftliği aynı zamanda eğitim yeri olmuştur. Çiftlikteki modern tarım yöntemlerinin yurdun her yerinde uygulanabilmesi için köylü çocukları burada kurs görüyordu. Yüksek Ziraat Enstitüsüne girecek herkesin bir yıl çiftlikte tarım işçisi olarak çalışması şarttı (27).

Orman Çiftliği halkın en gözde mesire yeri idi. Bilhassa lokantası, ortaköşk, marmara ve karadeniz yüzme havuzuyla, bira parkı, kahveleri ile Ankara'lıların eğlence ve hava alma ihtiyaçlarını temin ediyordu.

Atatürk'ün hayatta olduğu ve yönetiminden sorumlu olduğu Orman Çiftliği kuruluşundan itibaren yukarıda da anlatıldığı gibi hiç toprak kaybına uğramadan, tesislerinde de herhangi bir satış olmadan bir bütünlük içinde yaşatılmış, 1926-yılından itibaren millete bağışladığı 1937 yılı dahil sürekli kâr etmiş, tesislerini tamamlamış, sadece yatırımların yoğun olduğu 1927 yılında 64.301 TL. zarar etmiştir (28).

(27) Bkz. Atatürk Orman Çiftliği, 1955, s. 17.

(28) Ateş, Sami; "Başçiftçi Atatürk", s. 7. Ayrıca Bkz. Atatürk Orman Çiftliği, 1935, 1938, 1953 baskıları.

2. 1937 ve 1950 Yılları Arası Çiftliklerini Millete Bağışladığı Devlet Ziraat İşletmeleri Kurumu Dönemi

11 Haziran 1937 yılına kadar 13 yıl bu alanları işleten Atatürk Anadolu'nun çeşitli yerlerindeki beş çiftliğini Başvekalete yazdığı bir yazıyla devlete ve millete bağışlamak istediğini bildirdi (29). Bağışlama yazısında bunların hangi amaçla kullanılmasını düşündüğünü bildirdi.

11 Mayıs 1937 günü Marmara köşkünde, İçişleri Bakanı Şükür Kaya, Ziraat Bakanı Faik Kurtoglu, Ankara Valisi Nevzat Tandoğan ve Çankaya Tapu Sicil Muhafızı ile birlikte devir işlemleri yapıldı (30). Zamanın başbakanı Celal Bayar ise 28 Aralık 1937 tarihinde Ziraat İşletmeleri Kurumu kurulması hakkında kanun layihasını TBMM Reisliğine sundu (31). Böylece 7.1.1938'de kabul edilen 3308 sayılı Devlet Ziraat İşletmeleri Kurumu Hakkındaki Kanunla Atatürk Orman Çiftliği bu kuruma geçti. Bu değişiklikle Orman Çiftliği toprakları Devlet Ziraat İşletmeleri Kurumu İdare Meclisi kararıyla satılabilir bir statü kazandı (32).

Atatürk Orman Çiftliğinin Devlet Ziraat İşletmeleri Kurum adı altında yeni bir teşkilat yapısının içinde yer alması, bu anlamlı kurumun erimesine ve her yıl büyük zararlar yapmasına sebep olmuştur (33). Bu dönem Atatürk Orman Çiftliğinin en olumsuz yönetilip, zarar ve başarısızlıklarla kapandığı dönemdir. Amacı dışında işgal, arsa ve tarla yağmaları başlamış, yönetim başarısızlığı bugünkü olumsuz gelişmelere zemin hazırlamıştır.

Bu dönemde Atatürk Orman Çiftliği arazine kamu kurum ve kuruluşlarınca yerleşilmiş ve daha sonra tahsislerle bu alanlar kendilerine verilmiştir. Her tahsiste kanunlar çıkmış, ilgili kanunun ilgili maddesine dayanarak kamu arazisi durumunda

(29) Atatürk Orman Çiftliklerinin Doğuşu ve Teşekkülü, s. 23.

(30) Ateş Sami; "Atatürk'ten Günümüze Orman Çalışmaları", s. 7.

(31) Ateş, Sami: "Başçiftçi Atatürk", s. 10-13.

(32) Tekeli, İlhan, agm., s. 93.

(33) Kemalst Atılım, "Atatürk Orman Çiftliği", s. 6.

olan ve özel kanunu bulunan Atatürk'ün bu hatıraları kooperatiflere, şahıslara tahsis, kira ve hatta işletme alanları dahilinde verilmek suretiyle yeni ve acı bir dönem açılmıştır (34). 1934 yılında kurulan bira fabrikası daha sonra, çiftlik bütünlüğünü sarsacak biçimde Tekel İdaresine satılmıştır. Yine bu dönemde kötü idare ve 2. Dünya Savaşının etkisiyle çiftliğin gelişmesinin yavaşlayıp, oluşan zararların kapatılması için arazi varlıklarının satılması yoluna gidilmiştir (35). 6 Temmuz 1939'da Türkkuşu'nun Uçak Fabrikasına 228 hektar, 1946 yılında Tohum Islah İstasyonu için 96 hektar, kısa dalga radyo vericisi için 70 hektar, 1947 ve 1948 yıllarında ise Sümerbank Dokuma Sanayii için 90 hektar (36), Zirai Kombinalar Reisliğine 5 hektar, Tekel Bira Fabrikasına 2 hektar, satılmıştır (37). Atatürk Orman Çiftliğini Devlet Ziraat İşletmeleri Kapsamına alan 3308 sayılı Kanun 7.6.1949 tarih ve 5433 sayılı Yasayla yürürlükten kaldırılmıştır.

3. 1950 Sonrası Günümüze Kadar Atatürk Orman Çiftliği Kanunu'nun Yürürlüğe Girmesiyle Başlayan Yeni Dönem

A.O.Ç. için 24.3.1950 tarihinde 5659 sayılı (38) özel yasa çıkarılmıştır. Atatürk Orman Çiftliği özel hukuk hükümlerine göre yönetilecektir. Ama yasanın 10. maddesiyle A.O.Ç.'nin "kanun yayımı tarihindeki sınırları içinde bulunan gayrimenkullerin gerçek veya tüzel kişilere devir ve temlik, kamulaştırılması özel bir kanunla izin alınmasına bağlıdır" hükmü getirilmiştir. Böylece küçülmeye başlayan AOÇ toprakları korunmak istenilmiştir.

1954 yılında 6238 sayılı Kanun yürürlüğe girdi. Bu kanunla çevre köylerden zilyetlik iddiasında bulunanlar lehine istimlak veya gerektiğinde tescil yapılacaktı. Yine aynı yasayla bu alanda bazı kamu kurum ve kuruluşlarına kooperatifler tahsis edildi.

(34) T.B.M.M. Eski KİT Komisyonu üyesi (91 seçimleriyle komisyon üyeliği sona erdi) S.H.P. Çorum Milletvekili Sn. Cemal Şahin'le 20.6.1991 de odasında yapılan görüşmeden.

(35) Tekeli, İlhan, agm., s. 94.

(36) Güvercinlik'teki bu fabrika yapılmamıştır, halen TCDD Marşandiz garı olarak kullanılmaktadır.

(37) Kemalist Atılım, "Atatürk Orman Çiftliği", s. 7.

(38) Resmi Gazete ile ilân: 1.4.1950, Sayı 7472.

Bu tahsislerin miktarı da kanunda belirlendi. Böylece geniş anlamlı bir toprak tahsisi ve yağma önlenmek isteniyordu (39).

Özel yasaların çıkmasına rağmen bu dönemde de A.O.Ç.'nin parçalanması devam etmiş ve özellikle 6238 sayılı yasa Çiftliğin yağmalanması için bir kılıf teşkil etmiştir (40).

Demokrat Parti iktidarı zamanında çıkartılan bu yasa ile Atatürk Orman Çiftliği alanından yapı kooperatiflerine toplam 5070 hektarlık alan tahsis edildi (41).

Atatürk Orman Çiftliğinde yer alan Yıldırım Yapı Kooperatifi, Doğan Memur Kooperatifi ve Ankara Depo İşçileri Yapı Kooperatifi'ne çok sayıda milletvekili ve üst düzey yöneticisi de üye oldu (42). 1957 yılında Atatürk Orman Çiftliğine, Beştepe Semtinde, Yeşiltepe kooperatifleri yerleşmiş, bir kaç binadan ibaret tahsis kısa zamanda Beştepe mahallesi adı altında yirmibin kişilik bir şehir meydana getirmiştir. Karşısına da atçılık klüpleri, at yarışları, spor tesisleri kiralama usulü ile yerleşti (43).

Balgat ihtilafı alanlarla dolu idi. İdare bu ihtilafları aşgariye indirmek ve Atatürk Orman Çiftliğinin bütünlüğünü sağlamak için kanunun verdiği yetkiye dayanılarak istimlakların yapılması amaçlanmıştı. Fakat bunun tam tersi oldu.

Zamanın iktidarını destekleyen Zafer Gazetesinin sahibi Muhammer Kıraner bu alanlara villalarla yerleşti (44). Aradan bir müddet geçti M.T.A.'ya kanunla tahsis yapıldı. Yine Şap Enstitüsüne tahsis yapıldı (45). Aradaki boş yerleri ise gecekondular işgal etmeye başladı.

Bu arada yol kenarına göz dikmiş benzinci ve petrolcülere kiraeen tahsisler başladı. Doğrudan bir şahsa tahsis edilmesi için

(39) Kemalist Atılım; "Atatürk Orman Çiftliği", s. 6; ayrıca Tekeli, İlhan; agm., s. 94.

(40) Gürson, Güneş; agm., Cumhuriyet, s. 3.

(41) Bkz. Gürson, Güneş, agm., Ayrıca Kemalist Atılım; "Atatürk Orman Çiftliği", s. 6-7.

(42) Sn. Sabiha Gökçen'le yapılan görüşmeden.

(43) Kemalist Atılım; "Atatürk Orman Çiftliği", s. 7.

(44) Gürson, Güneş; agm., s. 3.

(45) Tekeli, İlhan, agm., s. 96.

Petrol Ofisine tahsis edildi. Böylelikle Petrol Ofisi kiralama işlemini yürütür hale geldi.

Böylece Ankara garından, Etimesgut'a kadar uzayan bu alan üzerinde öncelikle, Beştepe, Enerji ve Tabii Kaynaklar bakanlığının hizasındaki Atatürk Orman Çiftliği Alanları, Yeşiltepe Kooperatifi satışlarıyla başlayan şahıslara intikal, Yenimahalle, Atatürk Orman Çiftliği alanında göçmenlere tahsis edilen Gazi Mahallesi çevresinin de şahıslara intikali ile devam etti.

Ne yazık ki, Çiftlik yöneticileriyle (46) ilgili yolsuzluk suçlamaları Güneş Başar Yapı Kooperatifi adlı işham ihalesiyle doğruya ulaştı. Bu iş merkezi ihalesi basında yer aldı (47). Çiftlik yöneticileriyle ilgili şikayetler (48) ve açılan soruşturmalar bitmedi.

Ankara garından, Etimesgut'a kadar uzayan bu alan üzerinde daha sonra, Emekli Sandığı Kooperatifi adlı bir başka kooperatif 200 ve daha sonra 120 konutluk, alanlar ve yerleşimler meydana getirir. Varan Turizm ve arkasından Ulusoy Turizm bir yanda Koç ve ötede Oyak ihmal edilmeyen bir biçimde, Eskişehir Yolu A.O.Ç. Balgat Çiftliği yol ayrımlarına yerleşir (49).

Yine bu dönemde Çiftliğin toplamı 3.000 dekarı geçen arazisi, çeşitli Devlet kuruluşlarına ve şirketlere 1-99 yıl arasında değişen sürelerle kiraya verilmiştir. Kiralanan bu araziler üzerinde Süt Endüstrisi Kurumu, Ankara Jokey Kulübü, Petrol Ofisi, Mitaş, TMO, TZDK, Kara Kuvvetleri Komutanlığı gibi bazı Kurum ve Kuruluşlar sabit tesisler inşa etmişlerdir (50).

(46) Eski Müdür İhsan Gürbüz ve İhsan Gürbüz'ün görevden alınması ile 15.8.1978 tarihine işe başlayan Aytekin Ülger hakkında. Halen A.O.Ç. Müdürü Aytekin Ülger'dir.

(47) Cengiz Kuşçuoğlu; "Çiftliği İş Merkezi" Milliyet 19.4.1989, s. 1-4 ve Gürson, Güneş; "Yağma Atatürk'ün Çiftliği", Cumhuriyet 11.3.1991, s. 3.

(48) Kemalist Atılım Derneği Başkanı Dr. Sami Ateş; Cumhurbaşkanı'na Devlet Denetleme Kurulu'na, Başbakan'a ve Tarım Bakanlığı'na başvurarak çiftlik yöneticilerinin görevden alınmalarını istedi. Bu dilekçeler Kemalist Atılım Dergisinin Kasım 90 ve Temmuz 90 baskılarında yer aldı.

(49) Kemalist Atılım: "Atatürk Orman Çiftliği", s. 7.

(50) T.B.M.M.'ne araştırma önergesi veren SHP Eski Ankara Milletvekili (1990'da) Beşer Baydar ile odasında 5.9.1991 tarihinde yaptığımız görüşmeden.

Artık satış büfeleri, lokantalar tahsis alanları, beyzbol sahaları, sürücü sahaları, tahsisler, tam bir çiftlik meydana gelmiştir.

1950 yılından günümüze kadar Atatürk Orman Çiftliği Müdürlüğünden 6000, 4238, 4847, 7310, 2015, 2549, 2823 sayılı Kanunlarla satılan yerler ve miktarları şöyledir (51).

Satış Tarihi	Kanun No:	Satılan Şahıs ve Müessesese Adı
1953	6000	Orman Fidanlık Müdürlüğü
1953	D.Z.İ.K.Ko.	Karayolları Genel Müdürlüğü
1953	6238	Ankara Belediyesi
1954	6238	Yıldırım Yapı Koop.
1954	6238	Doğan Memur Koop.
1954	6238	Tekel Bira Fab. Koop.
1954	6238	D.D.Y. Ankara Depo İşçileri Koop.
1954	6238	M.K.E. Kurumu
1955	6947	M.K.E. Kurumu
1955	6238	Kömür Tevzii Müessesesi
1955	6238	T.M.O. Genel Müdürlüğü
1956	6238	M.M.H. Kuvvetleri
1956	6238	M.M.H. Kuvvetleri
1956	6238	M.M.H. Kuvvetleri
1956	6238	Askeri Hava Alanı
1956	6238	Muh. Al. ve Hv. Kontrol Grubu
1956	6238	Uçaksavar Bataryası
1956	6238	Ankara Çimento Fa. ve Lojmanları
1956	6238	İstasyon Yenimahalle Yolu
1956	6238	Ankara Belediyesi Çöp Fabrikası
1956	6238	2. Zırhlı Tugayı
1956	6238	M.K.E. Kurumu Gazi İşçileri Koop.
1956	6238	imarca Okullar Sahasına Alınıp Hazine Arazisi ile Şuulandırılan
1958	6238	Devlet Karayolları
1958	6947	Kauçuk Sanayii
1958	6047	D.D.Y.
1959	6947	T.M.O.

(51) Atatürk Orman Çiftliğinin arazisinin Toprağından Yapılan Satışlara İlişkin Bilgiler. A.O.Ç. Müdürlüğü'nce hazırlanan listeden alınmıştır.

<u>Satış Tarihi</u>	<u>Kanun No:</u>	<u>Satılan Şahıs ve Müessese Adı</u>
1959	6947	Etibank
1959	6000	Karayolları Genel Müdürlüğü
1959	6947	D.D.Y.
1959	623	Devlet Karayolları
1960	6947	Belediye
1960	D.Z.İ.K.Ko.	Orman Genel Müdürlüğü
1961	7310	İşçi Sigortaları Kurumu
1962	7310	Şap Enstitüsü
1963	7310	Türk Petrolleri A.O.
1965	7310	M.T.A. Enstitüsü
1965	7310	Şap Enstitüsü
1965	7310	Ankara Belediyesi (İstimplak)
1968	6238	Güneş Başak Yapı Koop.
1976	2015	Ankara Belediyesi Toptancı Hal Yeri
1981	2549	Devlet Mezarlığı
1983	2823	Gazi Üniversitesi
1983	2823	Karayolları Genel Müdürlüğü
1983	2823	M.S. Bakanlığı
1983	2823	Etimesgut Hava Alanı Ek Sahası

Atatürk Orman Çiftliğindeki yasadışı inşaatlar ise (52) Marmara Otelinin yanındaki halen mühürlü bulunan Tahsin Kaya'nın oteli, TKİ depolarının yanındaki 400 dükkanlık Oto Sanayi Sitesi, Belediye Otobüsleri Bakım Mermezi (Otogar'ın alt kesimindeki Yenimahalle Belediye'sine ait tesisler), Çiftlik Lokantası'nın altındaki Petrol Ofisi İstasyonu, Söğütözü mahallesi (bu semtteki evleri tümü kaçak), Marmara Otelinin arkasındaki Ağa Ceylan'ın villa inşaatı, Ulusoy ve Varan'ın yolcu indirme bindirme tesisleri.

5659 sayılı Kanununun 10. maddesi, A.O.Ç. arazisinin parçalanmasını ve daralmasını önlemek amacı ile yürürlüğe konmuştur.

(52) Bunların çoğu basında yer almıştır. Bkz. Gürson, Güneş; Cumhuriyet, "Yagma Atatürk'ün Çiftliği", 11 Mart 1991, Sayı 23906; Ayrıca Kuşcuoğlu, Cengiz: "Çiftliğe İş Merkezi", Milliyet, 19.4.1989, s. 1.

Ama yukarıda görüldüğü şekilde Çiftliğin arazi varlığı günden güne daralmıştır.

Çiftliğin arazisinin parçalanma nedenlerinden birisi de, Belediye yapılan imar planları ile arazinin şulandırılması ve satış imkanının sağlanmış olmasıdır.

Buna örnek olarak, Gazi Üniversitesi Hastanesi ve EGO tesislerinin bulunduğu tesisler gösterilebilir.

II. İDARİ BÜNYE

A- Mevzuat

1- Kanunlar

24.3.1950 tarihinde kabul edilen 5659 sayılı Kanunla (53) "Tarım Bakanlığına bağlı (54) tüzel kişiliği haiz olmak üzere Atatürk Orman Çiftliği Müdürlüğü kurulmuştur".

Kuruluş sermayesi 1.000.000.- Lira olan Çiftliğin sermayesi 14.1.1982 tarih ve 2580 sayılı Kanunla 500.000.000.- Liraya çıkarılmış ve bu tutarı bir katına kadar (bir milyar liraya) artırmaya Bakanlar Kurulu yetkili kılınmıştır.

Diğer taraftan 5 Ağustos 1988 tarih ve 19890 sayılı mükerrer Resmi Gazetede yayımlanan 336 sayılı KHK ile 5659 sayılı Atatürk Orman Çiftliği Kuruluş Kanununun 7. maddesinin 1. fıkrası değiştirilerek (55) Müdürlüğün bütçesinin onaylanarak yürürlüğe konulma yetkisi Bakanlar Kurulundan alınarak Tarım Orman ve Köyşleri Bakanlığına verilmiştir.

Kamu İktisadi Teşebbüsleri Hakkındaki 233 sayılı KHK hükümlerine tabi olmayan Çiftlik, yönetim bakımından 5659 sayılı Kanuna, denetim bakımından anılan Kanun 6. maddesi gereğince 3346 sayılı Kanun ile 72 sayılı Kanun Hükmünde Kararname hükümlerine tabidir.

(53) Kabul Tarihi 24.3.1950, RG. 1.4.1950, Sayı: 7472.

(54) Tarım Orman Köyşleri Bakanlığı, 441 sayılı KHK ile Tarım ve Köyşleri Bakanlığı olmuştur, Bkz. RG. tarih 9 Ağustos 1991, Sayı: 20955.

(55) 5 Ağustos 1988 tarih ve 19890 mükerrer sayılı RG. de yayınlanan ve bazı kanunların maddelerini değiştiren 336 sayılı KHK ile.

Atatürk Orman Çiftliği Müdürlüğü'nün 24.3.1950 tarih ve 5659 sayılı Kuruluş Kanununun günün koşullarına cevap vermemesi nedeniyle, yeniden düzenlenmesi yolundaki, 1972 yılından beri sürdürülen çalışmalar henüz bir sonuca ulaşmamıştır.

Atatürk Orman Çiftliği Müdürlüğü Kuruluş Kanunu tasarısının Atatürk'ün bağış mektubundaki amaçlar doğrultusunda yeniden düzenlenerek bir an evvel kanunlaşması sağlanmalıdır.

2- Bakanlar Kurulu Kararları (56)

5659 sayılı Atatürk Orman Çiftliği Müdürlüğü Kuruluş Kanununun 7. maddesine göre "Müdürlüğünün bütçesi ile memur ve hizmetli kadroları her yıl Tarım Bakanlığının teklifi üzerine Bakanlar Kurulunun onaması ile yürürlüğe..." girmektedir.

Çiftliğin 1989 yılı bütçesi de 5659 sayılı Kanunun 7. maddesine istinaden 16.1.1989 tarih ve 723 sayılı kararla Maliye ve Gümrük Bakanlığınca onaylanarak 1.1.1989 tarihinden itibaren yürürlüğe konulmuştur.

Ayrıca 8.11.1989 tarih 89/14605 sayılı Bakanlar Kurulu kararı ile Çiftliğin dolu ve boş kadrolarından bazılarının sınıf, ünvan, derece ve adetlerinde değişiklik yapılmıştır.

3- Yönetmelik

Atatürk Orman Çiftliği Müdürlüğünün işlerinin yürütülmesinde kullanılan ve 1952 ve 1955 yılları arasında hazırlanarak yürürlüğe konulan talimatname, yönetmelik ile esaslar adı altında toplanmış 5 adet yönetmeliği bulunmaktadır.

5659 sayılı Kanunun 5. maddesine göre "Çiftlik İşlem ve harcamalarının şekli satınalma ve satma, yapma ve yaptırma, kiralama veya kiraya verme hesap ve usulleri, menkul ve gayrimenkul amortisman payları ve Müdürlük ile personelin görev ve yetkileri Maliye (Maliye ve Gümrük) ve Tarım Bakanlıklarınca birlikte tesbit edilerek Bakanlar Kurulunca onaylanacak esaslar dairesinde yürütülür" denmektedir.

(56) Kararlar A.O.Ç. Müdürlüğünden alınmıştır.

Anılan maddeden de anlaşılacağı üzere Atatürk Orman Çiftliğinin yönetim ve işlerinin yürütülmesine ilişkin yönetmeliklerinin hazırlanmasında Maliye ve Gümrük Bakanlığı ile Tarım Bakanlığı birlikte görevlidir. Hazırlanan bu yönetmeliklerin uygulamaya konması ise Bakanlar Kurulu kararlarını gerektirmektedir. Diğer taraftan 5659 sayılı Kanunun, personelin özlük haklarına ilişkin 11, 12 ve 13. maddelerinin uygulama imkânı kalmamıştır. Buna bağlı olarak çıkarılan çiftlik yönetmelik ve esaslarında atıf yapılan kanunlar da mer'iyetten kaldırılmıştır. Örneğin 3659 sayılı Barem Kanunu gibi.

Çiftlik yönetmeliklerinin, Çiftliğin Kuruluş Kanunu tasarısında yer alacak bir karar organı tarafından günün koşullarına göre yeniden düzenlenerek uygulamaya konulmasının sağlanması gerekir.

B- Teşkilat

1- Teşkilatın Yapısı

Atatürk Orman Çiftliği Müdürlüğü'nün teşkilat yapısı 5659 sayılı Kanunun 2. maddesinde bir müdür, bir müdür yardımcısı ile altı şeflik ve Hukuk İşleri servisi şeklinde belirlenmiştir. Bilahare bu birimler Bakanlar Kurulunun Çiftliğin kadrolarına ilişkin muhtelif tarihlerde çıkarılan kararları ile Müdürlüklere dönüştürülmüştür.

Çiftliğin bugünkü organizasyon yapısı içerisinde bir müdür yardımcısının idaresi altına 10 adet müdürlük, bir de Hukuk Müşavirliği bulunmaktadır (57). Çiftliğin organizasyon yapısının bu haliyle üst yönetimdeki müdür ve yardımcısının hemen altında tekrar müdürlüklerin yer aldığı görülmektedir.

Çiftliğin, yönetim piramidine uygun olmayan, göreve ve yetkiler arasında karışıklığa yol açabilecek bu günkü organizasyon yapısının çiftliğin kuruluş kanununu tasarısında çağdaş organizasyon prensipleri doğrultusunda ele alınarak yeniden düzenlenmesi gereklidir.

2- Karar Organı

Atatürk Orman Çiftliği Müdürlüğü Memur ve Hizmetliler Talamatnamesinin 36. maddesi "Çiftlikte ve yönetmelikte belirtilen

(57) A.O.Ç. Müdürü Ülger'le yapılan görüşmeden. (27.8.1991).

vazifeleri görmek üzere bir yönetim kurulu ile bir disiplin kurulunun tesbit" olunacağı 37. maddesinde de Yönetim Kurulunun müdür veya müdür bulunmadığı zamanlarda vekili yahut yardımcısının başkanlığında hesap işleri şefi, ticaret şefi ve müşavir avukattan teşekkül edeceği, bundan başka o toplantıda görüşülen mevzularla ilgili teknik şube şeflerinin yönetim kuruluna iştirak edeceği kendi şubelerine taallük eden konularda oy kullanabilecekleri belirtilmiştir.

Diğer taraftan A.O.Ç. Müdürlüğü satınalma-satma, yapma, yaptırma, kiralama ve kiraya verme işlerine dair esasların 5. maddesinde de Yönetim Kurulunun Çiftlik Müdürü tarafından tensip edilecek müdür muavini veya şube şeflerinden birinin başkanlığında, Hesap işleri şefi, Ticaret şube şefi, Hukuk müşaviri veya müşavir avukatla karar verilecek mevzu ile ilgili şube şefinin iştiraki ile oluşacağı belirtilmiştir.

Atatürk Orman Çiftliği Müdürlüğü Yönetmelik ve esaslarında yer alan birimlerin adlarının değişmiş olması, bu yönetmelik ve esaslarda iki farklı yönetim kurulu tarifine rağmen uygulamada tek bir yönetim kurulunun faaliyet göstermesi, Çiftliğin bu organizasyon yapısı ve yönetmeliklerinin günün koşullarına göre yeniden düzenlenmesini sağlayacak yetkili ve sorumlu tek bir karar organının oluşturulmasını gerekli kılmaktadır.

3- Yürütme Organı

Atatürk Orman Çiftliğine ait işler, müdür veya yardımcısı tarafından, Kuruluş Kanunu, genel mevzuat, talimatname, yönetmelik ve Bakanlık emirlerine göre yürütülmektedir.

4- Servisler

Çiftliğin Organizasyon yapısını oluşturan servisleri, altı şube teşkil etmektedir. Bunlar: tarla kültürleri, bağ-bahçe kültürleri, hayvancılık, süt ve süt mamulleri, ihtimar sanatları ve hayvanat bahçesidir. Bunlar Atatürk Orman Çiftliğinin esas işletmelerini oluşturmaktadır (58).

(58) A.O.Ç. Müdürü Aytakin Ülger'le yapılan görüşmeden. Ülger önce bizimle görüşmeyi reddetmiş, fakat SHP Çorum Milletvekili Sn. Cemal Şahin'in yardımcı olması için rica telefonundan sonra bizimle 28.6.1991 tarihinde görüştü.

5- Personel Durumu

Atatürk Orman Çiftliği Müdürlüğünün memur ve hizmetli kadroları 5659 sayılı Kuruluş Kanununun 7. maddesine göre, bütçe ile birlikte, Tarım Orman ve Köyişleri Bakanlığının teklifi ve Maliye ve Gümrük Bakanlığının onaylaması ile yürürlüğe girer.

Atatürk Orman Çiftliği Müdürlüğünün daimi işçi kadrolarının T.C. Maliye Bakanlığının 2.4.1979 tarih BÜRKO 117031-38/10730 sayılı yazıları ile 388 adet olarak vize edilmiştir. Bu durum halen devam etmektedir (59).

Çiftliğin 1979 yılından beri program memur ve daimi işçi kadro sayılarında değişiklik olmamasına rağmen, tüm personel için bilimsel yöntemlere dayalı norm kadro tesbiti çalışmaları yapılmamıştır. Yüksek Denetleme kurulunun raporlarında yer alan bu konu ile ilgili çalışmalara başlanmıştır (60). TİGEM ile işbirliği yapılarak çalışmalar sürdürülmektedir.

Atatürk Orman Çiftliği Müdürlüğü personel norm kadro çalışmalarının iş analizi ve iş etüdlerine göre tesbiti için başlatılan çalışmaların sonuçlandırılarak uygulamaya geçilmesini temenni ediyoruz.

Atatürk Orman Çiftliği memurlarının her türlü özlük hakkı 657 sayılı Devlet Memurları Kanunu ile bu kanuna ek ve değişiklikler getiren Kanun ve Kanun hükmünde kararname, 5434 sayılı T.C. Emekli Sandığı Kanunu, Bütçe Kanunları ve 6245 sayılı Harcırah Kanunu hükümleri esaslarına göre yürütülmektedir (61).

Çiftliğin üst kademe yöneticileri dışında, çalıştıracağı memur ve hizmetlileri atayabilme yetkisine sahip olması Çiftlik işlerinin yürütülmesinde etkinliği artıracaktır. Bu nedenle Çiftliğin kuruluş kanunu tasarısında çiftlik memurlarının Çiftlik karar

(59) Cemal Şahin'le yapılan görüşmeden.

(60) SHP Çorum Milletvekili Cemal Şahin bu bilgileri A.O.Ç. Müdürlüğünce Başbakanlık Yüksek Denetleme Kuruluna sunulmak üzere hazırlanan Atatürk Orman Çiftliği Müdürlüğü 1989 yılı raporuna bakarak vermiştir.

(61) Aytekin Ülger'le yapılan görüşmeden.

organı tarafından atanmasına imkan tanıyacak maddelere yer verilmesinin gerekli olduğu kanısındayım.

Atatürk Orman Çiftliği Müdürlüğünde sözleşmeli statüde istihdam edilen personel bulunmamaktadır (62).

İşçilerin işe alınmaları ise İş ve İşçi Bulma Kurumu aracılığıyla toplu iş sözleşmesi hükümleri ve 18.5.1983 tarih ve 83/6750 sayılı Bakanlar Kurulu kararına göre yapılmaktadır. Çiftlikte istihdam edilen işçilerin sosyal ve özlük haklarıyla ilgili tüm işlemler, ek ve değişiklikleriyle birlikte 1475, 2821, 2822 ve 506 sayılı Kanunlar ve bu kanunlara istinaden çıkarılan Tüzükler ile toplu iş sözleşmesi hükümlerine göre yürütülmektedir (63).

(62) Aytekin Ülger'le yapılan görüşmeden.

(63) Aytekin Ülger'le yapılan görüşmeden.

SONUÇ

66 yıl önce kurulan ve 44 yıl önce Atatürk'ün devlet ve millete bağışladığı A.O.Ç. daha önce de belirttiğimiz gibi ilerleyen yıllarda kanunla toprak tahsisleri ve olumsuz idari tasarruflarla büyük kayıplara uğramış, bütünlüğü bozulmuş, Gazi'nin tarihi emaneti vasiyetinin dışında gelişmelere sahne olmuştur.

Ankara'nın solunum alanı, mesire yerleri, anlamı, Türk çiftçisiyle birleşen, Çiftlik ideali arzuların dışında istenmeyen gelişmelere doğru adım adım ilerleyerek, Atatürk'ün Büyük Türk Milletine vasiyetle bağışladığı tarihi toprak hatırası acı bir bitişe doğru yaklaşmıştır.

Atatürk Orman Çiftliğinin amaçları dışında kullanılmasının önlenmesi için kamuoyu yeterli duyarlılığı göstermemektedir. Bu konuda öncelikle kamuoyunun bilgilenebilmesi sağlanmalıdır.

6238 sayılı Kanunun getirdiği boşluktan istifade ederek, amacı dışına çıkararak usul dışı kullanıma ve tasarrufa sebep olan idari anlayışın yeni bir kanuni düzenleme ile son bulması, bu amaçla yapılan çalışmalar sonucu oluşan Atatürk'ün Bağış Mektubundaki amaçlar doğrultusunda ve günün şartlarına göre yeniden düzenlenerek bir an evvel kanunlaşması için ilgili merciler nezdindeki girişimlerin yoğunlaştırılması ve bu amacı gerçekleştirecek yeni kanuni düzenlemelerin yapılması gerekmektedir.

Atatürk'ün bütün çiftlikleri bir milli birlik ve bütünlük içinde muhafaza edilerek, yönetiminden tek bir kuruluş sorumlu olmalıdır. Kanımca Atatürk Orman Çiftliği T.B.M.M. Başkanlığına ya da Cumhurbaşkanlığına bağlanabilir.

Tarım arazisi vasfını meskün saha içerisinde kalarak yitiren parsellerin kamu yararına değerlendirilmesi ve bundan böyle, Çiftlik arazisinin daha çok parçalanmasının her ne şekilde olursa olsun önlenmesi amacıyla imar planı dışında tutulması gerekmektedir. Ayrıca başka amaçlar dışında kullanımının önlenmesi için Atatürk Orman Çiftliği toprakları koruma alanları olarak ilân edilmelidir.